

Rescat trampa

El ministre d'Hisenda, Cristóbal Montoro, en la conferència de premsa posterior al consell de ministres del passat 20 de juliol.

Després de dècades d'infr finançament, el País Valencià, primer, i Catalunya, després, han hagut de recórrer al Fons de Liquiditat Autònomic. El recurs a aquest fons, l'única via per a evitar la fallida, possibilita la tutela de les finances públiques pròpies per part de Madrid i significa una cessió de sobirania sense precedents. A més, la teranyina legislativa desplegada els últims mesos posa els vímets jurídics perquè el govern espanyol destitueixi els presidents autonòmics.

A tot el món els científics han comptabilitzat l'existència de 42.000 tipus diferents d'aranyes. A totes els és comú la generació de fibra de seda, un material compost de proteïnes complexes. Molts d'aquests aràcnids –si bé no tots– utilitzen la seda per a teixir les seues teranyines. N'hi ha que són radials; n'hi ha que tenen forma de tub, però en tots els casos tenen la funció d'atrapar les preses amb què s'ha d'alimentar l'aranya. Normalment, l'animaló es posa en una de les vores de la teranyina i espera. I espera. I espera. Fins que algun insecte incaut hi topa i hi queda atrapat per la substància enganxosa que l'aranya

ha segregat junt amb la seda. La víctima no té escapatòria, ha caigut en el parany i, si no té un colp de sort, no passarà molt de temps abans que aquesta arquitecta de la natura vinga a empassar-se-la.

En una d'aquestes teranyines acaben de caure el País Valencià i Catalunya, sense que per ara estiga del tot clar si seran capaços de desempallegar-se de la matèria viscosa que amenaça de deixar-les atrapades. En aquest cas, la matèria viscosa no és composta de proteïnes sinó de diversos milers de milions d'euros que el govern espanyol ha posat a disposició de les comunitats autònomes a través del

Fons de Liquiditat Autònomic (FLA). L'objectiu declarat del FLA és proveir de fons unes comunitats autònomes asfixiades pel tancament dels mercats financers. El problema és, però, que l'adhesió a aquest instrument financer té contrapartides molt dures. "Diners a canvi de sobirania" podria ser la frase que resumira el tot plegat. Perquè, com les aranyes, el govern espanyol ha teixit els últims tres mesos una teranyina legislativa que, amb l'excusa de la insuficiència econòmica, amenaça de retrinxar els espais d'autogovern. Primer ho féu amb la Llei Orgànica d'Estabilitat Pressupostària i Sostenibilitat Financera (LOEPSF); després

amb l'avantprojecte de la llei de transparència; i darrerament ha passat el mateix amb el decret llei 21/2012 de mesures de liquiditat de les administracions públiques, que dona peu al naixement del FLA. Tot plegat marca un punt d'inflexió en la manera com s'havia organitzat l'estat i adoba el camí per a un conflicte institucional d'ampli abast.

Lligar curt. A la teranyina de Madrid, han arribat València, primer, i Barcelona, després, empaitats pels seus problemes de finançament. Tant els uns com els altres tenen el pas barrat als mercats i molts compromisos financers i amb proveïdors que cal atendre els pròxims mesos. Segons dades dels governs mateixos, d'ací que acabe l'any, la Generalitat Valenciana ha d'atendre venciments de deute que ascendeixen a 2.000 milions d'euros. La xifra augmenta fins als 5.755 milions en el cas de Catalunya. Les declaracions del conseller d'economia Andreu Mas-Colell en el sentit que els funcionaris catalans cobraran aquest mes la nòmina –com si això fóra extraordinari– donen fe de fins a quin punt la conjuntura en què es troben les arques públiques és agònica.

La cosa no ve de nou. Fa mesos que els consellers autonòmics reclamaven al Ministeri d'Hisenda habilitar els anomenats *hispanobons*, un mecanisme a través del qual mutualitzat el deute de les comunitats autònomes i superar els problemes actuals d'accés al mercat. A pesar de la insistència, el govern de Mariano Rajoy va preferir, en lloc dels *hispanobons*, aprovar un decret llei (el decret llei de mesures de liquiditat de les administracions públiques) que posa a disposició de les comunitats autònomes 18.000 milions d'euros.

La Generalitat Valenciana ha anunciat que demanarà 3.500 milions del FLA. Al tancament d'aquestes pàgines, la Generalitat de Catalunya no havia fet oficial la quantitat que requerirà. Durant tota la setmana passada, Mas-Colell es va mostrar molt molest pel fet que la premsa fera esment de les paraules “rescat” i “intervenció” per a referir-se a les peticions de les comunitats autònomes al FLA. “Crec que es fa massa història amb açò. És un progra-

Mas-Colell diu que no hi haurà “condicionants polítics” a canvi del Fons de Liquiditat

ma més de l'ICO i l'obligació de qualsevol agent econòmic com nosaltres és utilitzar tots els intermediaris financers a la seua disposició”, va dir dimecres el conseller, qui va afegir que la Generalitat mai no acceptarà “condicionants polítics” a canvi del fons del FLA.

Els homes de negre. La realitat és, però, que l'adhesió al FLA obri les portes a la intervenció i la tutela de les finances públiques catalanes i valencianes, segons queda plasmat en el decret llei que li dona carta de naixement. Segons el text, les comunitats que recórreguen al FLA hauran de comunicar totes les operacions de crèdit a curt i llarg termini i cediran a l'estat la gestió del pagament dels seus venciments de deute. A més, no podran emetre valors ni concertar crèdits a l'estranger si no és amb el permís del Ministeri d'Hisenda. L'article sis del decret llei estipula que “els recursos del sistema de finançament de cada comunitat autònoma de règim comú respondran de les obligacions concretes amb l'estat”, és a dir, que si la comunitat autònoma no pot retornar els diners, l'estat s'ho cobrarà per la via de restar-li la quantitat equivalent de les transferències pròpies del sistema de finançament vigent.

Tanmateix, no és en aquest punt on més curt es lliga les comunitats autònomes. D'acord amb el que reflecteix la llei, una volta el consell de ministres accepte l'adhesió d'un govern autonòmic al FLA, hauran d'acordar un pla d'ajustament, un document que vindrà a ser el memoràndum d'enteniment dels rescats europeus. I és a partir d'aquest moment que es fa present el risc de deixar a les mans de Madrid la sobirania econòmica i financera de la comunitat autònoma. O el que és el mateix: el risc que els anomenats “homes de negre” s'apoderen del control.

I és que, d'acord amb el decret llei, en cas que per alguna raó els governs cata-

là o valencià incomplequen els termes del pacte amb el Ministeri d'Hisenda, aquest està facultat per a enviar una “missió de control”, això és, funcionaris procedents de Madrid. Si el dictamen dels tècnics interventors és negatiu, les ajudes quedaran bloquejades i la comunitat haurà de realitzar un dipòsit del 0,2% del seu producte interior brut nominal. Durant els següents quinze dies al dictamen, els executius de Barcelona i València hauran d'aprovar retallades. Si, arribats en aquest punt, s'hi neguen, s'activaria la LOEPSF. D'acord amb aquesta llei aprovada a final d'abril passat, Moncloa, amb l'aprovació per majoria absoluta del Senat, obligaria a l'“execució forçosa” de les mesures, la qual cosa significaria intervenir en plenitud l'autogovern d'un territori.

El parany de la transparència. Els plecs de la teranyina, però, no acaben ací. Perquè si bé la mirada s'ha fixat fins ara en les conseqüències derivades de la llei d'estabilitat financera i el decret llei de liquiditat, el govern de Rajoy ha aprofitat altres textos legislatius per a introduir prerrogatives igualment transcendents en matèria competencial. Això és el que ha passat amb la llei de transparència. Es tracta d'un text legislatiu que en principi anava destinat a millorar l'accés dels ciutadans a la informació generada des de les instàncies públiques. Tanmateix, s'ha utilitzat per a introduir elements que, segons alguns experts, tenen un encaix jurídic complicat.

Així doncs, l'avantprojecte de llei a què el govern va donar llum verd el proppassat 13 de juliol, atribueix al Ministeri d'Hisenda la potestat de destituir els càrrecs públics de qualsevol administració que incomplequen “deliberadament” les mesures correctores dels plans d'ajust acordats amb el govern espanyol. La llei de transparència obri la porta, doncs, perquè, si arribats en aquest punt, Alberto Fabra o Artur Mas es negaven a aplicar unes mesures imposades des de l'executiu de Mariano Rajoy, la Moncloa podria destituir-lo.

De moment, la peremptòrietat de la crisi està fent passar per alt tot aquest daltabaix competencial. Tanmateix, el cos jurídic, com la teranyina, hi és. I si algú hi cau, ja sap quin risc corre.

Violeta Tena